

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Факультет філології

Кафедра української мови

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сучасна українська мова (морфологія)

Освітня програма Польська мова і література
Перший (бакалаврський) рівень

Спеціальність 014 Середня освіта
014.02 Мова і література (польська)

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “27” серпня 2019 р.

м. Івано-Франківськ – 2019

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета і цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Сучасна українська мова
Викладач (-і)	Доцент Оксана Дмитрівна Ципердюк
Контактний телефон викладача	(0342) 59-60-08, 0985258080
Е-mail викладача	zdjuk@ukr.net
Формат дисципліни	Очна
Обсяг дисципліни	Кредити ЄКТС – 6 (180 год.)
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://cee.pnu.edu.ua
Консультації	Обговорення загальнометодологічних і загальнонаукових аспектів курсу, особливостей виконання різних форм робіт. Згідно з графіком консультацій.
2. Анотація до курсу	
Курс «Сучасна українська мова» є одним із важливих складників програми підготовки бакалаврів спеціальності 014 Середня освіта (спеціалізації 014.02 Мова і література (польська), оскільки на знаннях рідної мови базується вивчення і навчання іноземної мови в середній школі, а також тому, що студенти здобувають додаткову кваліфікацію учителя української мови і літератури. Освітньою-професійною програмою передбачено виробничу навчально-виховну педагогічну практику в середніх класах, яка включає також і проведення уроків української мови, та підсумкову атестацію випускників, яка включає складання комплексного іспиту з української мови і літератури. Морфологія є одним із найскладніших розділів курсу, тому знання морфологічних норм є базовим для формування професійної компетенції студентів.	
3. Мета і цілі курсу	
Мета – здобуття теоретичних знань про морфологічну будову сучасної української літературної мови та практичне оволодіння морфологічними нормами для їхнього успішного застосування в майбутній професійній діяльності (вчителя тощо). Завдання: ▪ подати основні відомості про морфологічну будову сучасної української літературної мови: частини мови, форми слів і словозміну; ▪ активізувати процес оволодіння системою теоретичних знань із граматики, зокрема морфології, та розуміння їхньої ролі в майбутній професійній діяльності; ▪ навчити визначати критерії класифікації частин мови, здійснювати загальну характеристику кожної частини мови, її граматичних категорій, системи словозміни, синтаксичних функцій, особливостей словотвору; ▪ закріпити та систематизувати теоретичні знання з морфології української мови в процесі виконання вправ, завдань і морфологічних розборів слів різних частин мови; ▪ забезпечити досконале володіння морфологічними нормами сучасної української літературної мови та дотримання вимог культури усного й писемного мовлення; ▪ виробити навички самоконтролю за дотриманням морфологічних мовних норм у спілкуванні; ▪ сформувати навички оперування фаховою термінологією; ▪ виховати повагу до української літературної мови, до мовних традицій, прагнення вдосконалювати знання мовних норм (зокрема морфологічних), стежити за змінами мовних норм.	
4. Результати навчання (компетентності)	
У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен здобути такі компетентності: ▪ знання основних підручників (для вищої і середньої школи), монографічних та	

довідкових видань, у яких розкрито питання морфології сучасної української мови;

- розуміння основних понять граматики (граматичної категорії, граматичного значення, граматичної форми), морфології як частини граматики та морфологічних термінів, передбачених термінологічним мінімумом до кожного практичного заняття;
- знання критеріїв класифікації частин мови, дискусійних питань морфології та нових поглядів на ті чи ті теоретичні чи практичні питання морфології сучасної української мови в порівнянні із традиційним поглядом, представленим у шкільній граматиці;
- усвідомлення категоріального значення частин мови, морфологічних ознак частин мови, особливостей їхньої словозміни;
- здатність розрізняти первинні та вторинні синтаксичні функції частин мови, у межах кожної частини мови - відповідні розряди за значенням, будовою, походженням тощо;
- розуміння явищ взаємопереходу в системі частин мови;
- здатність здійснювати морфологічний аналіз слів різних частин мови.
- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- здатність працювати в команді та зі значним ступенем автономності.
- здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями;
- здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях;
- здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел;

Результати навчання:

- знати й розуміти основні поняття граматики, зокрема морфології, місце морфології в системі мови та в шкільному курсі української мови;
- визначати частиномовну належність слів, встановлювати та аналізувати їхні граматичні форми та значення;
- відмінювати в межах певної морфологічної парадигми окремі лексеми, розрізняти правильні форми від помилкових;
- знати морфологічні норми сучасної української літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності, надаючи переваги своєрідним морфологічним рисам сучасної української літературної мови;
- визначати синтаксичні функції слів різної частиномовної належності у реченні, характеризувати основні способи творення, особливості правопису та наголошування слів різних частин мови;
- аналізувати перехідні явища в системі частин мови, а також інші проблемні питання морфології сучасної української літературної мови;
- здійснювати морфологічний аналіз слів різних частин мови;
- надавати консультації з дотримання морфологічних норм сучасної української літературної мови;
- оперувати морфологічною термінологією для розв'язання професійних завдань;
- добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її;
- використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення спеціалізованих завдань (пошуку літератури, створення презентацій, підготовки проєктів тощо);
- організувати процес свого навчання й самоосвіти;
- співпрацювати з колегами

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	24

Практичні заняття		36			
самостійна робота		120			
Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)		Нормативний / вибірковий	
5-6	014.02 Середня освіта (мова і література (польська))	3		Дисципліна вільного вибору студента	
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Модуль 1 (5 семестр)					
Тема 1. Граматика. Основні граматичні поняття. Граматика української мови як наука, її предмет та завдання. Шкільна граматика як розділ граматики. Морфологія і синтаксис як розділи граматики. Взаємозв'язок морфології із синтаксисом, словотвором та лексикологією. Основні граматичні поняття: граматичне значення, граматична форма, граматична категорія. Граматичне значення слова у його відношенні до лексичного значення. Способи та засоби вираження граматичних значень слова в сучасній українській літературній мові. Граматична форма слова. Типи граматичних форм слів в українській мові. Граматична категорія. Система граматичних категорій в українській мові.	лекція, практичне заняття, самостійна робота	1-8, 15, 17-20	опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно -методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи 2 год., 1 год., 4 год.	5	Протягом семестру згідно 3 розкладом занять
Тема 2. Морфологія. Частини мови і принципи їх класифікації. Перехідні явища в системі частин	практичне заняття, самостійна робота	1-8, 10- 13, 17-20	опрацювати відповідні наукові джерела,	5	Протягом семестру згідно 3 розкладом

мови. Морфологія як граматичне вчення про систему форм слова та засоби їхнього вираження. Поняття про словоформу. Поняття про морфологічну парадигму. Повна та неповна парадигми. Частини мови та принципи їхнього виділення в українській мові. Повнозначні (самостійні) та неповнозначні (службові) частини мови. Займенник, вигук, слова категорії стану, модальні слова та зв'язки в системі частин мови. З історії вивчення частин мови. Характеристика основних граматичних праць другої половини ХХ – початку ХХІ ст. (монографічні та довідкові видання, найважливіші підручники, у тому числі й шкільні, тощо), у яких розкрито питання морфології. Перехідні явища в системі частин мови. Особливості вивчення морфології (частин мови) у середній школі.			виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи 0 год., 1 год., 6 год.		занять
Тема 3. Іменник, загальна характеристика. Лексико-граматичні розряди. Іменник як частина мови: загальнокатегоріальне значення, морфологічні та синтаксичні ознаки. Лексико-граматичні розряди іменників: власні та загальні назви, назви істот і неістот, конкретні і абстрактні іменники, збірні іменники, одиничні іменники, іменники з речовинним /матеріальним/ значенням. Перехід	практичне заняття, самостійна робота	1-8, 15, 17-20	опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи 0 год., 2 год.,	5	Протягом семестру згідно з розкладом занять

іменників з одного лексико-граматичного розряду до іншого.			4 год.		
Тема 4. Категорія роду іменників. Категорія роду іменника, її значення, морфологічне, синтаксичне, словотвірне та лексичне вираження. Формально-граматичні та значеннєві принципи в розподілі іменників за родами. Іменники спільного та подвійного роду. Читання в роді іменників. Рід невідмінюваних іменників та аббревіатур.	лекція, практичне заняття, самостійна робота	1-8, 15, 17-20	опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи 2 год., 2 год., 2 год.	5	Протягом семестру згідно з розкладом занять 3
Тема 5. Категорія числа іменників. Категорія числа, її значення та засоби вираження. Іменники, які вживаються у формах однини та множини. Іменники, що мають тільки форми однини або тільки форми множини. Залишки форм двоїни (у формах множини) в сучасній українській мові.	самостійна робота	1-8, 15, 17-20	опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи 0 год., 0 год., 4 год.	5	Протягом семестру згідно з розкладом занять 3
Тема 6. Категорія відмінка іменників. Категорія відмінка, її значення та засоби вираження. Відмінкова система сучасної української літературної мови. Кличний відмінок в українській мові. Основні значення відмінків.	лекція, практичне заняття, самостійна робота	1-9, 15, 17-20	опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до	5	Протягом семестру згідно з розкладом занять 3

			практичних занять і самостійної роботи, 2 год., 2 год., 2 год.		
Тема 7. Словозміна іменників. Словозміна іменників. Принципи поділу іменників за парадигматичними ознаками на відміни та групи. Характеристика парадигм іменників I, II, III та IV відмін. Розмежування варіантів відмінкових форм. Невідмінювані іменники. Відмінювання іменників pluralia tantum. Відмінювання іменників з ознаками прикметникової парадигми.	практичне заняття, самостійна робота	1-9, 15, 17-20	опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно -методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи, 0 год., 1 год., 8 год.	5	Протягом семестру згідно 3 розкладом занять
Тема 8. Словотвір і правопис іменника. Словотвір іменників у сучасній українській літературній мові: афіксація (суфіксація, префіксація, конфіксація), осново- та словоскладання, аббревіація, конверсія, зрощення, семантичний спосіб. Правопис складних іменників. Перехід інших частин мови в іменники (субстантивація). Морфологічний аналіз іменників. Елементи вивчення іменника в середній школі.	практичне заняття, самостійна робота	1-20	опрацювати відповідні нау кові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно -методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи, 0 год., 1 год., 4 год.	5	Протягом семестру згідно 3 розкладом занять
Тема 9. Прикметник, загальна характеристика. Поняття про прикметник як частину мови. Специфіка категоріального значення, граматичних категорій прикметника, синтаксична роль.	практичне заняття, самостійна робота	1-8, 15, 17-20	опрацювати відповідні нау кові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно	5	Протягом семестру згідно 3 розкладом занять

			-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи, 0 год., 1 год., 2 год..		
Тема 10. Лексико-граматичні розряди прикметників. Лексико-граматичні розряди прикметників: якісні, відносні та присвійні. Перехід відносних прикметників у якісні; присвійних – у відносні та якісні, якісних – у відносні. Ступені порівняння як форми якісних прикметників. Творення та значення вищого та найвищого ступенів порівняння. Паралельні форми вищого ступеня порівняння. Якісні прикметники, які не утворюють ступенів порівняння.	лекція, практичне заняття, самостійна робота	1-8, 15, 17-20	опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять, 2 год., 0,5 год., 2 год.	5	Протягом семестру згідно з розкладом занять 3

Тема 11. Словозміна, словотвір і правопис прикметників. Відмінювання прикметників. Прикметники твердої та м'якої груп. Характеристика парадигм прикметників. Особливості відмінювання та правопису складних прикметників з другою частиною -лиций. Формальне та функціональне співвідношення між короткими та повними прикметниками в сучасній українській мові. Стягнені та нестягнені форми повних прикметників. Словотвір прикметників різних лексико-граматичних розрядів; творення прикметників від географічних назв; прикметники, утворені складанням основ; їхній правопис. Перехід інших частин мови в прикметники (ад'ективація). Морфологічний аналіз прикметників. Елементи вивчення прикметника в середній школі.	практичне заняття, самостійна робота	1-20	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи, 0 год., 0,5 год., 4 год.	5	Протягом семестру згідно з розкладом занять 3
Тема 12. Числівник, загальна характеристика. Поняття про числівник як частину мови. Розмежування числівників та інших слів з кількісним значенням. Специфіка вияву граматичних категорій числівника. Синтаксичні функції числівника.	лекція, практичне заняття, самостійна робота	1-8, 15, 17-20	опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи, 2 год., 1 год., 1 год.	5	Протягом семестру згідно з розкладом занять 3

Тема 13. Розряди числівників. Функціональні розряди кількісних числівників: означено-кількісні (власне-кількісні, збірні, дробові), неозначено-кількісні. Особливості їхнього вживання. Питання про порядкові числівники. Морфологічні групи числівників: прості, складні та складені.	практичне заняття, самостійна робота	1-8, 15, 17-20	опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи, 0 год., 1 год., 3 год.	5	Протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 14. Словозміна числівників, їхній правопис та зв'язок з іменниками. Відмінювання різних розрядів числівників. Аналіз специфіки парадигм кількісних числівників у сучасній українській літературній мові. Особливості наголошування числівників при словозміні, правопис числівників. Синтаксичні зв'язки числівників з іменниками. Уживання інших частин мови в значенні числівника (нумералізація). Морфологічний аналіз числівників. Елементи вивчення числівника в середній школі.	практичне заняття, самостійна робота	1-20	опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи, 0 год., 2 год., 4 год.	5	Протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 15. Займенник, загальна характеристика. Займенник як частина мови. Категоріальне значення, граматичні категорії займенників, їхня синтаксична роль.	лекція, практичне заняття, самостійна робота	1-8, 15, 17-20	опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в	5	Протягом семестру згідно з розкладом занять

			інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи, 2 год., 1 год., 1 год.		
Тема 16. Розряди займенників. Співвідношення займенників за значенням, морфологічними ознаками та синтаксичною роллю в реченні з іншими частинами мови – іменниками, прикметниками та числівниками (узагальнено-предметні, узагальнено-якісні, узагальнено-кількісні). Лексико-граматичні розряди займенників.	практичне заняття, самостійна робота	1-8, 15, 17-20	опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи, 0 год., 0,5 год., 1 год.	5	Протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 17. Словозміна і словотвір займенників. Відмінювання займенників. Короткі історичні пояснення про утворення окремих форм займенників. Наголошування і словотвір займенників. Перехід інших частин мови в займенник (прономіналізація). Перехід займенників до інших частин мови. Морфологічний аналіз займенників. Елементи вивчення займенника в середній школі.	практичне заняття, самостійна робота	1-20	опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи, 0 год., 0,5 год., 2 год.	5	Протягом семестру згідно з розкладом занять
Самостійна робота: 1) опрацювання нової наукової літератури / проект (порівняння морфологічних явищ	самостійна робота	1-20	0 год., 0 год., 6 год.	10	тиждень самостійної роботи

української та польської мов)/ презентація на урок української мови в школі / виступ на науковій конференції – на вибір студента; 2) виконання вправ, конспект наукових праць, підготовка до залікової контрольної роботи					
Модуль 2 (6 семестр)					
Тема 1. Дієслово, загальна характеристика. Інфінітив. Поняття про дієслово як частину мови. Категоріальне значення, морфологічні та синтаксичні ознаки дієслова. Семантичні групи дієслів. Валентність дієслів. Система дієслівних утворень в українській літературній мові: особові форми, неозначена форма (інфінітив), дієприкметники, дієприслівники, безособові форми на -но (-ено), -то. Неозначена форма дієслова (інфінітив): граматичні категорії, синтаксична роль.	лекція, практичне заняття, самостійна робота	1-8, 16-20	опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи, 2 год., 2 год., 3 год.	5	протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 2. Дві основи дієслова. Категорія виду. Типи дієслівних основ: основи інфінітива та теперішнього часу. Морфологічні класи дієслів. Категорія виду дієслова. Поняття видової пари. Способи та засоби творення форм доконаного та недоконаного виду. Одновидові дієслова. Двовидові дієслова. Поняття про спосіб (рід) дієслівної дії.	лекція, практичне заняття, самостійна робота	1-8, 16-20	опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи, 2 год., 2 год.,	5	Протягом семестру згідно з розкладом занять

			3 год.		
Тема 3. Категорія перехідності/ неперехідності, категорія стану. Категорія перехідності/ неперехідності дієслова, основні способи і засоби її вираження. Категорія стану дієслова та її зв'язок із перехідністю/ неперехідністю. Категорія стану дієслова за В. Виноградовим. Сучасна теорія категорії стану. Зворотні дієслова, їхні групи за значенням.	лекція, практичне заняття, самостійна робота	1-8, 16-20	опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи, 2 год., 2 год., 3 год.	5	Протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 4. Категорія способу, категорія часу. Категорія часу дієслова. Система дієслівних часів у сучасній українській літературній мові, їхнє творення та значення. Пряме (абсолютне) та переносне вживання часових форм дієслова. Категорія способу дієслова. Дійсний, умовний та наказовий способи, їхнє творення та значення.	практичне заняття, самостійна робота	1-8, 16-20	опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи, 0 год., 2 год., 6 год.	5	Протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 5. Категорії особи, числа, роду. Дієвідмінювання. Категорії особи, числа, роду дієслова. Значення форм особи. Дієслова з неповною особовою парадигмою. Безособові дієслова. Поділ дієслів на дієвідміни. I та II дієвідміни. Дієслова архаїчної групи.	практичне заняття, самостійна робота	1-9, 16-20	опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних	5	Протягом семестру згідно з розкладом занять

Словотвір дієслів: внутрішньодієслівний словотвір, творення дієслів від інших частин мови (суфіксація, конфіксація та ін.).			занять і самостійної роботи, 0 год., 2 год., 6 год.		
Тема 6. Дієприкметник, дієслівні форми на –но, -то, дієприслівник. Дієприкметник як форма дієслова. Граматичні категорії дієприкметника. Синтаксична роль. Дієприкметниковий зворот. Активні та пасивні дієприкметники. Творення дієприкметників. Активні дієприкметники теперішнього та минулого часу; їхнє значення, творення та вживання. Пасивні дієприкметники минулого часу обох видів, їхнє значення, творення та вживання. Перехід дієприкметників у прикметники (ад’єктивізація) та в іменники (субстантивізація). Дієприслівник як форма дієслова. Значення і творення дієприслівників доконаного та недоконаного видів. Синтаксична роль дієприслівників Дієприслівниковий зворот. Перехід дієприслівників в інші частини мови. Дієслівні безособові форми на -но (-ено), -то. Морфологічний аналіз дієслівних форм. Елементи вивчення дієслова в середній школі.	практичне заняття, самостійна робота	1-8, 14, 16-20	опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи, 0 год., 2 год., 6 год.	5	Протягом семестру згідно з розкладом занять
Контрольна робота (теми 1-6)		1-14, 16-20	Повторити терміни, теоретичні питання, морфологічний аналіз	10	Практичне заняття № 6

			дієслівних форм		
Тема 7. Прислівник, загальна характеристика. Розряди за значенням. Прислівник, його значення та граматичні ознаки. Розрізнення прислівників та однозвучних інших частин мови. Розряди прислівників за значенням: означальні, обставинні, предикативні та модальні.	лекція, практичне заняття, самостійна робота	1-8, 16-20	опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи, 2 год., 1 год., 4 год.	5	Протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 8. Ступені порівняння, словотвір і правопис прислівників. Ступені порівняння прислівників. Морфологічні типи прислівників. Правопис прислівників і прислівникових сполук. Перехід інших частин мови у прислівник (адвербіалізація). Морфологічний аналіз прислівників. Елементи вивчення прислівника в середній школі.	практичне заняття, самостійна робота	1-14, 16-20	опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи, 0 год., 1 год., 6 год.	5	Протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 9. Слова категорії стану. Слова категорії стану: частиномовний статус, лексико-семантичні групи, морфологічні та синтаксичні особливості.	самостійна робота	1-8, 18-19	опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних	5	Протягом семестру згідно з розкладом занять

			занять і самостійної роботи, 0 год., 0 год., 3 год.		
Тема 10. Модальні слова. Модальні слова: частиномовний статус, лексико-семантичні групи, морфологічні та синтаксичні особливості.	самостійна робота	1-8, 18-19	опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи, 0 год., 0 год., 3 год.	5	Протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 11. Службові частини мови. Прийменник. Загальна характеристика службових слів. Прийменник у системі частин мови, основні підходи до визначення статусу прийменника. Семантичні типи прийменників. Синонімія прийменникових конструкцій. Походження прийменників (первинні і вторинні). Морфологічний склад прийменників (прості, складні і складені). Значення прийменників, ужитих з різними непрямыми відмінками іменників. Перехід інших частин мови у прийменник (препозиціоналізація). Морфологічний аналіз прийменників. Елементи вивчення прийменника в середній школі.	лекція, практичне заняття, самостійна робота	1-14, 16-20	опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи, 2 год., 2 год., 3 год.	5	Протягом семестру згідно з розкладом занять

Тема 12. Сполучник. Сполучник. Загальне поняття про сполучник. Сполучники сурядності і підрядності. агатозначність і синонімія сполучників. Походження сполучників (первинні і вторинні). Морфологічний склад сполучників (прості, складні і складені). Групи сполучників за способом уживання (одиничні, повторювані й парні). Сполучники і сполучні слова. Перехід інших частин мови у сполучники (кон'юнкціоналізація). Морфологічний аналіз сполучників. Елементи вивчення сполучника в середній школі	самостійна робота	1-14, 16-20	опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи, 0 год., 0 год., 4 год.	5	Тиждень самостійної роботи
Тема 13. Частка. Частка у системі частин мови. Проблема лінгвістичного статусу часток. Функціонально-семантична класифікація часток: фразові, модальні, формотворчі, словотворчі. Характеристика часток за походженням, будовою та місцем у реченні. Особливості вживання часток. Перехід інших частин мови у частки (партикуляція). Морфологічний аналіз часток. Елементи вивчення частки в середній школі.	лекція, практичне заняття, самостійна робота	1-14, 16-20	опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи, 2 год., 2 год., 4 год.	5	Протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 14. Вигук. Звуконаслідувальні слова. Загальне поняття про вигук. Синтаксичні функції вигуків. Типи вигуків за значенням і вживанням: емоційні, імперативні, етикетні, вокативні. Звукова та морфемна структура вигуків. Розряди	самостійна робота	1-14, 16-20	опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах	5	Тиждень самостійної роботи

вигуків за походженням. Перехід самостійних слів і словосполучень у вигуки (інтер'ективація). Звуконаслідувальні слова. Морфологічний аналіз вигуків. Елементи вивчення вигука та звуконаслідувальних слів у середній школі.			до практичних занять і самостійної роботи, 0 год., 0 год., 6 год.		
Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання здійснюється за національною на ECTS шкалою оцінювання на основі 100-бальної системи. (Див.: пункт «9.3. Види контролю» Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»).				
Вимоги до письмової роботи	Концептуально конкретне й емпірично верифіковане висвітлення питань.				
Практичні заняття	Оцінюються за п'ятибальною системою.				
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання всіх запланованих програмою дисципліни форм навчальної роботи, які підлягають контрольному оцінюванню. Мінімальна кількість балів для позитивного зарахування курсу – 50 балів.				
Розподіл балів, які отримують студенти					
5 семестр					
Поточне тестування та самостійна робота				Сума	
Модуль 1					
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2			
T1 – T8		T9 – T17			
Поточний контроль на практичних заняттях (у тому числі тестові роботи, словникові диктанти) – 20 б. Самостійна робота (аналіз нової наукової літератури за поточний рік/презентації/проекти/участь у науковій конференції - на вибір студента) – 5 б.; виконання вправ, конспект наукових праць – 5 б.) – 10 б. Сума – 30 б.		Поточний контроль на практичних заняттях (у тому числі тестові роботи, словникові диктанти) – 20 б. Залікова контрольна робота (за підсумками двох змістових модулів) – 50 б. Сума – 70 б.		100 б.	
6 семестр					
Поточне тестування та самостійна робота				Екзамен	Сума
Модуль 2					
Змістовий модуль 3		Змістовий модуль 4			
T1 – T6		T7 – T14			

Поточний контроль на практичних заняттях (у тому числі тестові самостійні роботи, словникові диктанти) – 15 б. Контрольна робота – 10 б. Сума – 25 б.	Поточний контроль на практичних заняттях (у тому числі тестові самостійні роботи, словникові диктанти) – 15 б. Самостійна робота (тестові роботи за темами № 12, 14 – 5 б., виконання вправ, конспект наукової літератури – 5 б.) – 10 б. Сума – 25 б.	50 б.	100 б.

Методи контролю

Методи усного контролю – це бесіда, розповідь студента, роз'яснення. Основою усного контролю слугує монологічна відповідь студента (у підсумковому контролі це більш повний, системний виклад) або запитально-відповідна форма – бесіда, у якій викладач ставить запитання і чекає відповіді. Усний контроль, як поточний, проводиться на кожному занятті в індивідуальній, фронтальній або комбінованій формі.

Письмовий контроль (контрольна робота, екзаменаційна робота) забезпечує глибину і всебічну перевірку засвоєння, оскільки вимагає комплексу знань і умінь студента. У письмовій роботі студентові необхідно показати і теоретичні знання, і вміння застосовувати їх для розв'язання конкретних завдань, проблем, крім того, виявляється ступінь оволодіння письмовою мовою, вміння логічно, адекватно проблемі скласти свій текст, оцінювати проблему.

Дидактичний тест (тест досягнень) – це набір стандартизованих завдань із визначеного матеріалу, який встановлює ступінь засвоєння його студентами.

Контроль набутих знань і умінь із навчальної дисципліни здійснюється на практичних заняттях та під час перевірки виконаної студентом самостійної роботи шляхом усного чи письмового опитування студента.

Форми контролю: усне опитування згідно із планами практичних занять, тестова самостійна робота, словниковий диктант, залікова контрольна робота, контрольна робота, самостійна робота (виступ на науковій конференції, з електронною презентацією, з аналізом наукової літератури, з науковим проектом – на вибір студента), конспект наукових праць, екзаменаційна робота.

7. Політика курсу

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до [Положення 1](#) і [Положення 2](#).

8. Рекомендована література

1. *Алексієнко Л. А., Зубань О. М., Козленко І. В.* Морфологія сучасної української мови: [Морфологія. Словотвір. Парадигмологія]: навч. посіб.; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ : Київський ун-т, 2014. 675 с.
2. *Бойко В. М., Давиденко Л. Б.* Граматика української мови: морфеміка, словотвір, морфологія : навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2014. 246 с.
3. *Вихованець І. Р., Городенська К. Г.* Теоретична морфологія української мови: академічна граматики української мови. Київ : Пульсари, 2004. 400 с.
4. *Горпинич В. О.* Морфологія української мови : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : ВЦ «Академія», 2004. 336 с. URL: <http://lib.pnu.edu.ua/read.php?id=1239>

5. Граматика сучасної української літературної мови. Морфологія / *І. Р. Вихованець, К. Г. Городенська, А. П. Загнітко, С. О. Соколова*; за ред. К. Г. Городенської. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 752 с.
6. *Лаврінець О., Симонова К., Ярошевич І.* Сучасна українська мова. Морфеміка. Словотвір. Морфологія. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2019. 524 с.
7. *Плющ М. Я.* Граматика української мови : у 2 ч. Ч. І. Морфеміка. Словотвір. Морфологія : підручник. Київ : Вища школа, 2005. 286 с. URL: <http://lib.pnu.edu.ua/read.php?id=1414>
8. Сучасна українська мова: Морфологія: Підручник. Затверджено МОН / за ред. *А. К. Мойсієнка*. Київ, 2013. 524 с.
9. Український правопис / Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України, Ін-т укр. мови НАН України. Київ : Наук. думка, 2019. 392 с.
10. *Заболотний О. В., Заболотний В. В.* Українська мова: підручник для 6 класу загальноосв. навч. закл. Київ: Генеза, 2014. 256 с. URL: https://portfel.info/load/6_klas/ukrajinska_mova/88
11. *Заболотний О. В., Заболотний В. В.* Українська мова: підручник для 6 класу з навч. рос. мовою закл. заг. сер. освіти. Київ : Генеза, 2019. 272 с. URL: https://portfel.info/load/6_klas/ukrajinska_mova/88
12. *Заболотний О. В., Заболотний В. В.* Українська мова: підручник для 7 класу загальноосв. навч. закл. Київ : Генеза, 2015. 256 с. URL: https://portfel.info/load/7_klas/ukrajinska_mova/61
13. *Заболотний О. В., Заболотний В. В.* Українська мова: для загальноосв. навч. закл. з навч. рос. мовою : підручник для 7 класу загальноосв. навч. закл. Київ: Генеза, 2015. 208 с. URL: https://portfel.info/load/7_klas/ukrajinska_mova/61

Методичне забезпечення

14. *Джочка І. Ф.* Сучасна українська літературна мова. Морфологія: схеми та зразки аналізу. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2011. 196 с.
15. *Джочка І. Ф., Ципердюк О. Д.* Сучасна українська літературна мова. Морфологія: Вступ. Іменні частини мови : збірник тестів. Івано-Франківськ : Супрун В. П., 2019. 152 с.
16. *Джочка І. Ф., Ципердюк О. Д.* Сучасна українська літературна мова. Морфологія: Дієслово. Незмінні частини мови : збірник тестів. Івано-Франківськ : видавець Голіней О. М., 2016. 132 с.
17. *Джочка І. Ф., Ципердюк О. Д.* Сучасна українська літературна мова. Морфологія: збірник вправ : навч. посібник. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2010. 372 с. Див. також: URL: <http://lib.pnu.edu.ua/read.php?id=834>
18. *Джочка І. Ф., Ципердюк О. Д.* Сучасна українська літературна мова. Практична морфологія: [навч. посібник, рекомендовано МОН України]. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2012. 588 с.
19. *Ципердюк О. Д.* Сучасна українська літературна мова. Морфологія: термінологічний словник. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2010. 84 с. <http://lib.pnu.edu.ua/read.php?id=835>
20. *Ципердюк Оксана Дмитрівна.* Сучасна українська літературна мова: хрестоматія до курсу для студентів факультету філології (спеціальність «Польська мова і література», «Чеська мова і література»). Івано-Франківськ : НБ ПНУ, 2019. 279 с. URL: <http://lib.pnu.edu.ua/read.php?id=7819>